NATURA 2000

TIETOLOMAKE

Luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu neuvoston direktiivi 2009/147/EY sekä luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu neuvoston direktiivi 92/43/ETY

TIETOLOMAKE

Erityissuojelualueille (SPA), ehdotuksille yhteisölle tärkeiksi alueiksi (pSCI), yhteisölle tärkeille alueille (SCI) ja erityisten suojelutoimien alueille (SAC)

1. ALUEEN TUNNISTUS

1.1. TYYPPI
C

1.2. ALUEEN KOODI
FI0600030

1.3 ALUEEN NIMI:
Sorsaveden saaristo

1.4. ENSIMMÄINEN TÄYTTÖAJANKOHTA
199610

1.5. PÄIVITYSAJANKOHTA
200301

1.6. VASTUUTAHO:
Metsähallitus

1.7. AJANKOHTA, JONA ALUE ON ILMOITETTU JA OSOITETTU/LUOKITELTU ERITYISALUEEKSI

Ajankohta, jona alue on luokiteltu SPA-alueeksi:	199808
Kansallinen oikeusperusta SPA-alueen osoittamiselle:	Valtioneuvoston päätös
Ajankohta, jona aluetta on ehdotettu SCI-alueeksi:	199808
Ajankohta, jona alue on vahvistettu SCI-alueeksi (*):	
Ajankohta, jona alue on osoitettu SAC-alueeksi:	201504
Kansallinen oikeusperusta SAC-alueen osoittamiselle:	Asetus 354/2015

Huomautus/huomautukset (**):

(*) (*) Valinnainen kenttä. Ympäristöasioiden pääosasto dokumentoi ajankohdan, jona alue on vahvistettu SCI-alueeksi (asiaa koskevan EU-luettelon hyväksymispäivä).

(** (**) Valinnainen kenttä. Huomautuksia voidaan antaa esimerkiksi sellaisten alueiden luokittelu- tai osoittamisajankohdista, jotka koostuvat alunperin erillisistä SPA- ja /tai SCI-alueista

2. ALUEEN SIJAINTI

2.1 ALUEEN KESKIPISTE (desimaaliasteina)

Pituusaste	Leveysaste
27,5361	62,4772

2.2 PINTA-ALA (ha):

5179,00

2.3 MERIPINTA-ALAN OSUUS (%):

0

2.4 PITUUS (km):

2.5 HALLINNOLLINEN ALUEKOODI JA -NIMI:

NUTS II -tason koodi	Unionin alueen nimi
FI1D	Pohjois- ja Itä-Suomi

2.6 LUONNONMAANTIETEELLISET VYÖHYKKEET:

- [ ] Alppivyöhyke (% (*))
- [ ] Atlantin vyöhyke (% (*))
- [ ] Mustanmeren vyöhyke vyöhyke (% (*))
- [x] Boreaalinen vyöhyke (% (*))
- [ ] Mannervyöhyke (% (*))
- [ ] Makaronesian vyöhyke (% (*))
- [ ] Välimeren vyöhyke (% (*))
- [ ] Pannonian vyöhyke (% (*))
- [ ] Arovyöhyke (% (*))

(*) Jos alue sijitsee useammalla kuin yhdellä luonnonmaantieteellisellä vyöhykkeellä, ilmoitetaan peittävyysprosentti kullakin vyöhykkeellä (valinnainen).

3. TIEDOT ALUEEN EKOLOGIASTA

3.1. ALUEELLA ESIINTYVÄT LUONTOTYYPIT SEKÄ ALUEEN ARVIOINTI NIIDEN OSALTA:

Liitteen I mukaiset luontotyypit						Alueen arviointi			
						A|B|C|D	A|B|C		
Koodi	PF	NP	Pinta-ala (ha)	Luolat (lkm)	Tietojen laatu	Edustavuus	Suhteellinen pinta-ala	Suojelu	Yleisarviointi
3160			17,7		M	B	C	B	B
7140			32,6		M	C	C	B	C
7230			7		P	B	C	B	B
8220			50		P	B	C	B	B
8230			50		P	B	C	B	C
9010			60		M	C	C	B	B
9050			8		M	C	C	B	C
9080			0,5		M	C	C	B	C
91D0			50		M	C	C	B	C

PF: Merkitään "x" ensisijaisuuden ilmoittamiseksi, jos luontotyyppivoi esiintyä sekä ensisijaisesti suojeltavassa että muussa muodossa (6210, 7130, 9430)

NP: Merkitään "x", jos luontotyyppiä ei enää esiinny alueella (valinnainen)

Pinta-ala: Ilmoitettaessa voidaan käyttää desimaaliarvoja

Luolat: Jos luontotyypeistä 8310 ja 8330 (luolat) ei ole saatavilla arvioita pinta-alasta, ilmoitetaan luolien lukumäärä

Tietojen laatu: G = "Hyvä" (esimerkiksi tutkimusten perusteella), M = "Kohtalainen" (esimekiksi osittaisten tietojen ja ekstrapolaation perusteella), P = "Huono" (esimerkiksi karkea arvio)

3.2 DIREKTIIVIN 2009/147/EY 4 ARTIKLAN JA DIREKTIIVIN 92/43/ETY LIITTEEN II MUKAISET LAJIT SEKÄ ALUEIDEN ARVIOINTI NÄIDEN OSALTA

Laji					Alueen populaatio					Alueen arviointi				
Ryhmä	Koodi	Tieteellinen nimi	S	NP	Tyyppi	Koko Minimi	Koko Maks.	Yksikkö	Luokka	Tietojen laatu	Populaatio	Suojelu	Eristyneisyys	Yleisarv.
M	1355	Lutra lutra			p				p	DD	C	A	C	B
P	1951	Cinna latifolia			p	60	130	fstems		M	C	B	C	B
B	A002	Gavia arctica			r	20	20	p		P	C	A	C	A
B	A038	Cygnus cygnus			r				R	DD	C	B	C	C
B	A072	Pernis apivorus			r	1	5	p		P	C	B	C	B
B	A096	Falco tinnunculus			r	1	5	p		P	D			
B	A098	Falco columbarius			r	1	5	p		P	C	B	C	B
B	A099	Falco subbuteo			r	1	5	p		P	D			
B	A104	Bonasa bonasia			p			p	p	DD	C	B	C	C
B	A108	Tetrao urogallus			p				p	DD	C	B	C	B
B	A127	Grus grus			r	2	2	p		P	C	C	C	C
B	A193	Sterna hirundo			r	11	50	p		P	C	A	C	B
B	A220	Strix uralensis			p	1	5	p		P	D			
B	A223	Aegolius funereus			r	1	5	p		P	D			
B	A234	Picus canus			p				R	DD	C	B	C	C
B	A236	Dryocopus martius			p	1	5	p		P	C	B	C	B
B	A241	Picoides tridactylus			p	1	5	p		P	D			
B	A312	Phylloscopus trochiloides			r				R	DD	C	B	C	C
B	A320	Ficedula parva			r				R	DD	C	B	C	C
B	A640	Larus fuscus fuscus			r				p	DD	D			

Alueella on lisäksi yksi uhanalainen laji

3.3 MUUT TÄRKEÄT KASVI- ja ELÄINLAJIT

Laji					Alueen populaatio				Perustelut					
					Koko		Yksikkö	Luokka	Liite		Muut luokat			
Ryhmä	Koodi	Tieteellinen nimi	S	NP	Minimi	Maksimi			IV	V	A	B	C	D
B		Dendrocopos minor						P						X
P		Carex appropinquata			42	42	tufts				X			
P		Geranium robertianum						R						X
P		Impatiens noli-tangere						P						X
P		Silene rupestris						P						X
P		Thelypteris palustris						P						X

Ryhmä: A = Sammakkoeläimet, B = Linnut, F = Kalat, FU = Sienet, I = Selkärangattomat, L = Jäkälät, M = Nisäkkäät, P = Kasvit ja R = Matelijat

Koodi: Lintujen ja liitteiden IV ja V lajien osalta tulisi tieteellisen nimen lisäksi käyttää viiteportaalissa annettua koodia.

S: Merkitään ”kyllä”, kun lajia koskevat tiedot ovat arkaluontoisia ja niitä sen vuoksi ei aseteta yleisesti saataville

NP: Merkitään "x", jos lajia ei enää esiinny alueella (valinnainen)

Tyyppi: p = pysyvä, r =pesivä/lisääntyvä, c = levähtävä, w = talvehtiva (kasvien ja muiden kuin muuttavien lajien osalta merkitään "pysyvä")

Yksikkö: i = yksilöt, p = parit tai muut yksiköt populaatioyksiköitä ja koodeja koskevan standardoidun luettelon mukaisesti ottaen huomioon luontotyyppidirektiivin 12 ja 17 artikla (raportointi) (ks. viiteportaali).

Luokka (runsausluokat): C = Yleinen, R = Harvinainen, V = Hyvin harvinainen, P = Esiintyvä.

Perusteluluokat: IV, V: Luontotyyppidirektiivin liitteissä IV ja V olevat lajit, A: Kansallinen punainen lista, B: Kotoperäinen (endeemi), C: Kansainväliset yleissopimukset ja D: muu syy

Tietojen laatu: G = "Hyvä" (esimerkiksi tutkimusten perusteella), M = "Kohtalainen" (esimerkiksi osittaisten tietojen ja ekstrapolaatin perusteella"), P = "Huono" (esimerkiksi karkea arvio) ja DD = "Ei tietoja" (tätä luokkaa käytetään vain,jos populaation koosta ei voida tehdä edes karkeaa arviota; tässä tapauksessa populaation kokoa koskeva kenttä voidaan jättää tyhjäksi, mutta runsausluokkia koskeva kenttä on täytettävä).

4. ALUEEN KUVAUS

4.1. ALUEEN YLEISPIIRTEET:

Koodi	Luontotyyppiluokka	Peittävyys (%)
N06	Sisävedet: järvet ja lammet sekä virtaavat vedet	67
N07	Suot ja rantakasvillisuus	2
N17	Havupuumetsät	21
N19	Sekametsät	8
N22	Sisämaan kalliot, vyörysoramaat, hietikot, pysyvän lumen alueet (ja jäätiköt)	2
LUONTOTYYPPIEN KOKONAISPEITTÄVYYS		100 %

ALUEEN MUUT OMINAISPIIRTEET

Rantojensuojeluohjelmaan kuuluva Sorsaveden saaristo sijoittuu liuskevyöhykkeelle ja kallioperän vallitsevia kivilajeja ovat migmatiittigneissi, graniitti, granodioriitti ja kiilleliuskeinen gneissi. Liuskeisuus, voimakkaat murroslinjat ja jääkautinen kulutus ovat muokanneet erittäin runsassaarisen maiseman luoteesta kaakkoon. Sorsaveden rannat ovat kalliosia ja louhikkoisia sekä epätasaisen moreenipeitteen peittämillä osilla kivikkoisia. Kasvistollisesti edustavin kivikko on Herralanlahden pohjassa, missä kasvavat mm. hajuheinä, haisukurjenpolvi ja lehtopalsami. Suhteelliset korkeuserot ovat varsinkin länsiosissa huomattavia ja alueella on lukuisia merkittäviä jyrkänteitä ja kalliopaljastumia. Kirkasvestisen Sorsaveden vedenlaatu on hyvä.

Alueen metsät ovat kasvillisuudeltaan pääosin kanervan ja puolukan luonnehtimia kuivia ja kuivahkoja kankaita. Varsin yleisiä ovat myös kalliomänniköt. Saaristossa on useita pienialaisia lehmusmetsiköitä. Vaikka metsäkuvaa leimaavatkin nuoret kasvatusmetsät ja taimikot, on alueella myös merkittävä määrä vanhaa metsää, jonka säilymisen jo tehdyt suojeluratkaisut turvaavat.

Maastonmuotojen takia alueelle ei ole kehittynyt laajoja soita. Sorsaveden tyypillisimmärt suot ovat ovat pieniä ja ja kapeita suojaisiin lahtiin kehittyneitä saravaltaisia ja pensaikkoisia luhtia. Merkittävin suokokonaisuus on Musta-Syrjän suo. Lajistoltaan monipuoliset suotyypit vaihtelevat lettorämeistä ja -korvista karumpiin tyyppeihin, mm. isovarpu- ja tupasvillarämeisiin.

Karun Sorsaveden veden laatu on lähes luonnontilainen. Vesi on kirkasta, humuspitoisuus on pientä ja hajakuormitus vähäistä. Pintaveden laatu sijoittuu käyttökelpoisuusluokkaan eriomainen. Järven pintaa on kuitenkin pitkää lievästi säännöstelty. Sorsavesi kuuluu ruokojärvityyppiin. Rantojen louhikkoisuuden ja kallioisuuden sekä jyrkkyyden vuoksi rannat ovat valtaosaltaan niukkakasvustoisia. Kasvisto on ruokojärville tyypillistä.

4.2. ALUEEN LUONNE JA MERKITYS

Luonnontilainen latvajärvi, jolla on huomattavaa merkitystä linnuston, boreaalisten luonnonmetsien ja kallioluonnon suojelun kannalta.

Suojelutavoitteen määrittely:

Kaikki tietolomakkeen taulukoissa 3.1 ja 3.2 mainitut luontotyypit ja lajit kuuluvat alueen suojeluperusteisiin ja kaikkien niiden suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyttäminen osana verkostoa.

Lisäksi alueen suojelussa ja hoidossa painotetaan seuraavia tavoitteita:
- alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamaa
- alueella vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys
- luontotyypin tai lajin elinympäristön laatua tai lajin populaation elinvoimaisuutta parannetaan ennallistamis- ja hoitotoimenpitein
- luontotyypin, lajin elinympäristön tai populaation määrää lisätään ennallistamis- ja hoitotoimenpitein

4.3 UHAT, KUORMITUKSET JA TOIMET, JOILLA ON VAIKUTUKSIA ALUEESEEN

Kaikkein tärkeimmät vaikutukset ja toimet, joilla on suuria vaikutuksia alueeseen

KIELTEISET VAIKUTUKSET				MYÖNTEISET VAIKUTUKSET			
ARVIOINTI-SKAALA	UHAT JA KUORMITUKSET (koodi)	PILAANTU-MINEN	SISÄPUOLELLA / ULKOPUOLELLA (i | o | b)	ARVIOINTI-SKAALA	TOIMET, HOITO (koodi)	PILAANTU-MINEN	SISÄPUOLELLA / ULKOPUOLELLA (i | o | b)

Muita tärkeitä vaikutuksia, joilla kohtalaisia/vähäisiä vaikutuksia alueeseen

KIELTEISET VAIKUTUKSET				MYÖNTEISET VAIKUTUKSET			
ARVIOINTI-SKAALA	UHAT JA KUORMITUKSET (koodi)	PILAANTU-MINEN	SISÄPUOLELLA / ULKOPUOLELLA (i | o | b)	ARVIOINTI-SKAALA	TOIMET, HOITO (koodi)	PILAANTU-MINEN	SISÄPUOLELLA / ULKOPUOLELLA (i| o | b)
L	H01.05		i				
L	E01.04		i				
L	H01.08		i				
L	J02.05		b				
L	B02.02		o				

Arviointiskaala: H = suuri, M = kohtalainen, L = vähäinen

Pilaantuminen: N = Typpikuormitus, P = Fosfori-/fosfaattikuormitus, A = Happokuormitus/hapettuminen, T = Toksiset epäorgaaniset kemikaalit, O = Toksiset orgaaniset kemikaalit, ja X = Monenlaisia pilaavia aineita.

i = sisäpuolella, o = ulkopuolella, b = sekä sisä- että ulkopuolella.

4.4 OMISTUSSUHTEET (valinnainen)

	Tyyppi	(%)
Julkinen	Kansallinen/ liittovaltion taso	32
	Valtio/maakunta	
	Paikallinen/ kunnallinen	
	Muu julkinen	
	Yhteisomistus	
	Yksityinen	68
	Ei tiedossa	
	Yhteensä	100

4.5 TIETOLÄHTEET (VALINNAINEN)

Kärkkäinen, J. 1994: Sorsaveden maisema- ja luontoselvitys, Leppävirta. Suunnittelukeskus OY.

Erityisuojelua vaativat vesistöt. Vesistöjen erityissuojelutyöryhmän mietintö 63 1992. YM/YSO.

Rönkä, H. 1995: Leppävirran kunnan luonto- ja maisemaselvitys. Leppävirran kunta.

Heikkilä, T & Heikkinen, I. (Toim.) 1992: Rantojensuojeluohjelman alueet. Selvitys 97 1991. YM/YSO.

Corine biotopes -alueiden kuvaukset.

Tietokantatäydennys 2016

Metsähallitus 2013: Luontotyyppi-inventointi. MHGIS ja YSAGIS -tietokannat, luontotyyppi-aineisto 15.11.2013

Suomen ympäristökeskus 2013: Hertta (eliölajit-tietojärjestelmä) 1.1.2013

Ympäristöhallinto 2014. Suomen raportti EU:lle luontodirektiivin toimeenpanosta lajeittain ja luontotyypeittäin 2007-2012. [Viitattu 2014.] www.ymparisto.fi/ Luontodirektiivinluontotyyppiraportit.

LUOMUS 2014: Petolintuseurannan pesätiedot vuosilta 2010-2012. Helsingin yliopiston Luonnontieteellinen keskusmuseo. 13.2.2014.

Natura-kohteen Sorsaveden saaristo Tiira-havaintojärjestelmän yhteenveto. Muistio, Pohjois-Savon ELY-keskus 15.1. 2015

Linkit:

5. ALUEEN SUOJELUN TILA (VALINNAINEN)

5.1 SUOJELUALUETYYPIT KANSALLISELLA JA ALUEELLISELLA TASOLLA

Koodi	Peittävyys (%)
FI16	0
FI00	100

5.2 ALUEEN YHTEYDET MUIHIN ALUEISIIN:

-osoitettu kansallisella tai alueellisella tasolla

Tyypin koodi	Alueen nimi	Tyyppi	Peittävyys (%)

-osoitettu kansainvälisellä tasolla

Tyyppi	Alueen nimi	Tyyppi	Peittävyys (%)

5.3 ALUEEN OSOITTAMINEN

Alue kuuluu valtaosin rantojensuojeluohjelmaan. Pohjois-Savon puoleiselle suojeluohjelmaan kuuluvalle alueelle on vahvistettu yleiskaava. Herralahden pohjassa on uutta kaavaan sisältymätöntä suojelualuevarausta. Maa-alueilla toteutuskeinona on luonnosuojelulaki ja vesialueilla vesilaki.

6. ALUEEN HOITO

6.1 ALUEEN HOIDOSTA VASTAAVA(T) TAHO(T):

Metsähallitus

6.2 HOITOSUUNNITELMA(T):

Onko hoitosuunnitelma laadittu?

- [ ] Kyllä
- [ ] Ei, mutta valmisteilla
- [x] Ei

Nimi: Kinnunen, T. 2007: Sorsaveden saariston Natura-alueen metsien ennallistamissuunnitelma. Metsähallitus, Etelä-Suomen luontopalvelut.

Linkki:

6.3 SUOJELUTOIMET

7. ALUEEN KARTTA

INSPIRE ID -tunnus:

Onko kartta toimitettu PDF-tiedostona? (valinnainen)

- [ ] Kyllä
- [ ] Ei

Tiedot alkuperäisestä kartasta, jota käytetty sähköisten rajausten digitoimisessa (valinnainen).